

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm IX. Cùm consuetudinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

concessis: prout videre licet apud Suarez lib. 8. de legibus cap. 27. dicto 2. & cap. 28. regul. 3. quandoquidem & in his vstitutissimum est, quod legi communi derogent.

9 Ceterum, si statutum, priuilegium, aliaue dispositio circa talem materiam versetur, quæ iuri alieno derogare, seu alteri damnosa siue præiudicialis esse possit, tum verba potius ad improprietatem acceptionem trahenda sunt, quam vt ius tertij lædatur, sicuti ex communi rectè docuit Suarez cit. cap. 28. Gaill lib. 2. obs. 33. n. 6. qui addit n. 7. statuta non esse intelligenda captiosè, & cum iniuria aliorum; & potius superflua esse iudicanda, quam vt ex ijs alicui indebitè damnus inferatur. In Principe tamen maior est potestas alieno iuri derogandi, si causa iusta adsit, ac de scientia & voluntate eius appareat, prout dixi c. quæ in ecclesiis, de constitut.

10 NOTANDVM VII. Si statutum aut quælibet dispositio sensum dubium & ambiguum habeat, excusabiles censentur, & bona fide procedere, qui secundum vnum eius sensum, quamuis falsum, operantur. Quod alijs verbis dici solet, Ignorantiam legis, aut dispositionis dubiæ excusare siue probabilem & iustam iudicari, saltem præsumptiue & in externo foro. Ita singulariter annotauit Abb. hic n. 13. & docent Legistæ in l. regula 9. ff. de iuris & facti ignor. & sumitur ex isto c. Cum enim constitutum de modo electionis faciendæ duplicem sanum, id est, non improprium aut violentum sensum habere possit, tamen si Pontifex alterum eorum, qui iuri communi conformis erat, præferendum esse iudicauerit, vt in super. not. explicatum; limitat tamen, si consuetudo secundum alienum verborum sensum introducta esset, secundum eam procedendum ac decernendum fore.

CAPITVLVM IX.

Cum consuetudinis.

PARAPHRASIS.

Quandoquidem consuetudinis, vsusque lon-

gæui non leuis auctoritas est; contra verò nouitates discordiam pariunt; ideo Innocent. II. auctoritate huius rescripti mandat Capitulo Parisiensi, vt absque Episcopi sui consensu, ecclesiæ suæ constitutiones & consuetudines approbatas non immutent, neque nouas introducant; aut si quas introduxerint, irritas esse decernant.

SUMMARIVM.

1. Consuetudo habet vim legis, si legitime introducta sit.
2. Nouitates plerumque querelas & discordias pariunt, adeoque non facile introducende.
3. Excipe; si constet mutationem factam esse à prima institutione, regulâ, aut lege, v. g. Canonorum cum secularium tum regularium, monasteriorum, religiosorum; ad hanc enim reductio & reformatio laudabilis est.
4. Capitulum absque Episcopi consensu non potest ecclesiæ suæ statutum & consuetudines antiquas tollere, nouasque introducere.

NOTANDVM I. Consuetudinis, vsusue longæui non est vilis auctoritas, ita hic dicitur, & sumptum est ex l. 2. C. Quæ sit longa consuetudo. Habet enim vim legis, siue legi scriptæ æquiparatur, si probata seu legitime introducta sit, l. de quibus 31. ff. de legibus, & dixi de hoc in rubr. huius tit.

NOTANDVM II. Nouitates plerumque querelas & discordias pariunt. Ideo facile inducendæ non sunt, vti Gl. hic ait, ver. nouas, ex l. 2. ff. de Constit. Principum; In rebus nouis constituendis euidenter esse utilitas debet, vt recedatur ab eo iure, quod diu æquum visum est. Atque Nauarr. in tract. de reit. eccl. q. 1. mon. 12. ex Hippocrate Aphorism. allegat, omnes mutationes periculosas esse.

Excipiendum tamen est: Si constet, mutationem ac discessum factum fuisse à pri-

ma institutione, regulâ, aut lege; tametsi in eo diu, seu tempore longæuo perseveratum, reductio tamen ad primam institutionem, & obseruationem, laudabilis plerumque & reformationis rationem habere censetur: Origo enim rei spectanda est, l. qui id quod 34. ff. de donat. Favourabilis quoque est reditus ad naturam primordiale, l. si vnus, 28. §. pactus ne peteret, in fine, ff. de pactis, & docetur in c. cum accessissent 8. vbi Felin. n. 5. & 6. de constit. Et est aliquale discrimen inter consuetudinem introductâ contra ius seu institutionem primæuam, & inter legem reuocatoriam iuris antiqui; quod hæc præcedente consultatione, & cognitione causæ emanare solet, & ideo de eius ratione atque vtilitate minus dubitari possit; at verò consuetudinis aduersus legem introductæ initium plerumque irrationabile, & peccato obnoxium sit; adeoque consuetudo non tam probata, quam tolerata; tametsi temporis diuturnitate maiorem vim ac robur acceperit. Quæ theoria maximè locum habet, si constet, leges primordiales, à quibus per consuetudinem diuturnam recessum est, magna cum consideratione & accommodatè ad rei naturam, personarumque, de quibus lata sunt, qualitatem, constitutas fuisse. Huius generis est prima institutio, ac regula Canonorum cum secularium, tum regularium, Monachorum item omniumque Religiosorum: Consuetudines enim, quæ contra eam postea introductæ, plerumque minus laudabiles, & statui eorum non conuenientes sunt; reformatio autem, seu reductio ad primæuam institutionem commendatur.

NOTANDVM III. Capitulum, absque Episcopi consensu non potest ecclesiæ suæ statuta & consuetudines antiquas tollere, nouasque introducere. Ita hic habetur expressè, & docui in c. cum omnes 6. de constitut. & in Theol. moral. lib. 1. tr. 4. cap. 7. §. 4. Sed numquid, vice versa, Episcopus, sine Capituli consensu, statutum nouum conderet, aut antiquam ecclesiæ suæ consuetudinem, vel statutum tollere potest? De hac re dixi in cit. §. 4. n. 9. & videri potest

Abb. hic n. 5. qui bene etiam annotauit n. seq. Si ponamus, Episcopum præscripsisse aduersus Capitulum, vt in exercenda iurisdictione, & dispensationibus, Capitularium consilium requirere non teneatur, consequens non esse, quòd etiam statuta conderi possit Capitulo non equisito: quia statuti editio est quid separatum ab exercitio iurisdictionis circa, casus particulatim incidentes, non autem præscriptio extenditur de casu ad casum. Accedit, quòd statutum certum ac firmum sit, atque per id status ecclesiæ magis mutari censetur, quam per iurisdictionis exercitium, dispensationes &c. quæ pro temporum & personarum varietate mutantur.

CAPITVLVM X.

Ex parte.

PARAPHRASIS.

Ad Honorium III. Papam relatum fuerat, quòd in regione quadam duæ irrationabiles consuetudines vigerent. Prima erat, Si quispiam, seu indigena, seu alienigena, bona sua dissipasset, aut negligentia sua, vel quocunque casu amisisset, vxoris suæ bona mobilia & immobilia liberè alienare ei liceret. Altera, Si vxor in adulterium lapsa esset, vt nihilominus medietatem omnium bonorum, quæ vir lucratus esset, exigere & apprehendere posset; cum potius ab omnibus viri bonis excludi deberet. Has consuetudines declarat Papa obseruandas non esse.

SUMMARIVM.

1. Non valet consuetudo inducens homines ad peccandum, aut bona sua dissipandum; vti nec pacta aut statuta.
2. A consuetudine ad pactum, vel statutum, valet argumentatio negatiuè; nõ semper tamen affirmatiuè.
3. A statuto ad pactum, plerumque præcedit argumentum negatiuè.
4. Non valet statutum familia de successio.